

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

за провеждане на държавни изпити за придобиване трета степен
на професионална квалификация

**СПЕЦИАЛНОСТ: № 1274 ХУДОЖЕСТВЕНО ОФОРМЛЕНИЕ НА
ТЕКСТИЛНИ ПЛОЩНИ ИЗДЕЛИЯ**

**ПРОФИЛ: 01 ХУДОЖЕСТВЕНО ОФОРМЛЕНИЕ НА
ТЪКАНИ ПЛОЩНИ ИЗДЕЛИЯ**

София, 2004 година

1. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Изпитната програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и практика на специалността за придобиване на трета степен на професионална квалификация по специалността **Художествено оформление на текстилни площни изделия**, профил:01 **Художествено оформление на тъкани площни изделия**.

С държавните изпити по теория и практика на специалността се извършва проверка и оценка на професионалните компетенции.

Изпитната програма цели да определи единни критерии за оценка на професионалните компетенции, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

Изпитната програма е разработена на основание на ЗНП, ЗПОО и действащите учебни планове и програми за специалността.

2. ФОРМА НА ИЗПИТИТЕ

Държавните изпити за придобиване трета степен на професионална квалификация по специалност **Художествено оформление на текстилни площни изделия**, профил:02 **Художествено оформление на плетени изделия** са два :

- **Държавен изпит по теория на специалността** - писмена разработка на изпитна тема от учебното съдържание от задължителната професионална подготовка с продължителност 4 астрономически часа.

На база учебното съдържание от учебните предмети от раздел Б – задължителната професионална подготовка на учебния план са определени изпитните теми. Те са съобразени с професионалните компетенции, които се изисква да придобият учениците в процеса на обучение по специалността.

За провеждане на **държавния изпит по теория на специалността** се подготвят **изпитни билети**.

Изпитният билет съдържа наименованието на изпитна тема и план-тезис на учебното съдържание.

Пример:

Изпитен билет № 1

Изпитна тема № 1:Проектиране на памична тъкан със сплитка “лито” за детско облекло с печатна рисунка.

План-тезис:

- описание на текстилната суровина и физико-химичните ѝ свойства ;
- характеристика и изобразяване на сплитка “лито”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции ;
- декоративна композиция, орнаментика , повтор , цветоотделки особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд

Изпитният билет се изтегля в деня на изпита и е един за всички ученици обучавани по специалността в училището.

За държавните изпити по теория и практика на специалността учениците ползват чертожни инструменти, моливи и гума; мрежна хартия и текстилни лупи.

За подготовка на държавния изпит по теория на специалността на учениците се предоставят материалите по **т.3.2.** и по **т. 3.3.** и използваната литература.

➤ **Държавен изпит по практика на специалността** – изпълнение на индивидуално практическо задание, разработено от училището в съответствие с тази изпитна програма с продължителност до 3 дни.

С държавния изпит по практика на специалността се проверяват и оценяват практическите умения, изискващи се за придобиване трета степен на професионална квалификация.

3.СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Изпитната програма за държавния изпит по теория на специалността съдържа:

- професионалните компетенции, които следва да се придобият в процес на обучение по специалността;
- учебните предмети от раздел Б на учебния план и учебното съдържание, въз основа на което се формират професионалните компетенции;
- списък на изпитните теми и план-тезис на учебното съдържание /предоставят се на учениците за подготовка за изпита/.

3.1. Професионални компетенции, придобити в резултат на обучението по специалността.

Професионални компетенции	Тежест на компетенциите в %
<ul style="list-style-type: none"> • Познава основните текстилни суровини за изработването на тъканта. Прави описание на физико-химичните им свойства . 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Познава видовете, характеристиките и параметрите на сплитки за изработването на тъканта. 	20
<ul style="list-style-type: none"> • Познава особеностите на техниката и технологичния процес при изработването на тъканта. 	5
<ul style="list-style-type: none"> • Изброява апретурните операции след изтъкване преди и след печатане, машините и технологиите, свързани с тях . 	15
<ul style="list-style-type: none"> • Описва характерните черти на декоративната рисунка за десен. Познава принципите на стилизация и орнаментика. Характеризира видовете декоративна композиция и видовете повтор. Познава различните начини за възпроизвеждане на рисунката върху тъканта. Прави цветосъчетания . Отчита особености при проектирането във връзка с темата. 	30
<ul style="list-style-type: none"> • Познава основите на икономиката и мениджмънта. 	5
<ul style="list-style-type: none"> • Познава методи за изпитвания на текстилните материали. 	5
<ul style="list-style-type: none"> • Познава правилата за безопасно протичане на трудовия процес в производствени условия. 	5

3.1. Учебни предмети и план–тезис на учебно съдържание.

№ по ред	Учебни предмети, учебно съдържание	План - тезис на учебното съдържание
1.	Материалознание Текстилни суровини използвани в тъкачеството.	<ul style="list-style-type: none"> - класификация на текстилните суровини; - свойства на текстилните суровини; - приложение на текстилните суровини в конкретно тъкачно производство.
2.	Стилознание Исторически стилове във изобразителното изкуство. Стилизацията, декоративните мотиви, цветосъчетание и декоративна композиция в стилознанието.	<ul style="list-style-type: none"> - основни исторически стилове. - характерни особености на стилизацията, композицията и цветосъчетанията в различните исторически стилове.
3.	Изобразително изкуство Изобразителни техники Теория на цвета.	<ul style="list-style-type: none"> - видове изобразителни техники-графични, живописни, приложни; - класификация на цветовете; - приложение на цветови гами и хармонии.
4.	Композиция на текстилната рисунка Декоративна форма, мотив, орнамент. Композиция за десен. Повтор. Връзка с текстилния материал. Връзка с начина на възпроизвеждане.	<ul style="list-style-type: none"> -декоративна композиция за тъкани с различно предназначение; - декоративна композиция за тъкани от различни текстилни суровини; - декоративна композиция според начина на възпроизвеждане на десена върху тъканта.
5.	Технология и машини в тъкачното производство. Текстилни машини и текстилни механизми. Технологичен процес в тъкачеството.	<ul style="list-style-type: none"> -конструктивни и технологични особености на текстилни машини; - възпроизвеждащи възможности на текстилните машини; - зависимост между технологичните възможности на текстилните машини и предназначението на художествената тъкан.
6	Строеж на тъкани. Основни сплитки. Производни сплитки. Комбинирани сплитки. Видове тъкани.	<ul style="list-style-type: none"> - класификация на видовете сплитки; - изобразяване на сплитките; - строеж и свойства на тъканите в съответната сплитка.

7.	Проектиране на тъкани. Тъкани за облекло и интериор. Изчисляване на параметри.	- последователност на проектираните в зависимост от предназначението на тъканта; - изчисляване на параметрите на тъканта в зависимост от сплитката.
8.	Технология в апретурата, багрено и печатането. Обработка на текстилни материали . Багрилен и багрила процес . Печатане. Апретура. Машини.	- подготовка на текстилните суровини за багрене; - видове багрила и багрилен процес за различни текстилни материали; - същност и основни принципи на текстилното печатане; - рапорт и видове рапорти и печатни пасти.
9.	Изпитване на текстилни материали . Методи за изпитване на текстилните суровини. Апарати за изпитване. Обработка на получените резултати.	- основи на стандартизацията; - математико-статистическа обработка на резултатите от изпитването; - общи методи в текстилните изпитвания; - изпитвания на текстилни влакнести материали, полуфабрикати, площни текстилни (плетени тъкани) изделия.
10.	Икономика и мениджмънт Обща теория на пазарното стопанство. Икономика на предприятието. Мениджмънт.	-същност на икономическите категории; -организация на производствената дейности заплащане на труда; -управление на бизнеса.

3.3. Списък на изпитните теми, план-тезис на учебното съдържание и критерии за оценяване.

ИЗПИТНА ТЕМА № 1.Проектиране на памучна тъкан със сплитка “лито” за детско облекло с печатна рисунка.

План-тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните й свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “лито”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнамента, повтор, цветоотделки, особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 2. Проектиране на памучна тъкан със сплитка “лито” за интериор (спално бельо, завеса) с печатна рисунка.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “лито”;
- техника и технология за получаване на тъканта;
- апретурни операции ;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при проектирането;
- нормиране на труда;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 3. Проектиране на памучна тъкан със сплитка “усилен кепър” за интериор (покривка за маса) с печатна рисунка .

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “усилен кепър”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при проектирането;
- методи на мениджмънт;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 4. Проектиране на памучна тъкан в сплитка “лито”, със цветно сноване и соване, за облекло – “раие”, “каре” (блузи, ризи) .

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “лито”;
- техника и технология при изработването на тъканта ;
- апретурни операции ;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 5. Проектиране на памучна тъкан със сплитка “панамска мостра” за интериор (покривка за маса).

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “панамска мостра”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция , повтор, особености при проектирането;
- нормиране на труда;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 6. Проектиране на памучна тъкъв със сплитка “жакардово вътъчно дубле” за детско одеало.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитката “жакардово вътъчно дубле”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветосъчетание, особености при проектирането;
- методи на мениджмънт;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 7. Проектиране на памучна жакардова хавлиена кърпа.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитката за хавлиена тъкан;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветосъчетания, особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 8. Проектиране на копринен плат от естествена коприна със сплитка “атлаз” за дамско облекло с печана рисунка.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “атлаз”;
- техника и технология при изработването на тъквнта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки, особености при проектирането;
- нормиране на труда;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 9. Проектиране на плат от естествена коприна със сплитка “атлаз” за шал с печатна рисунка.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните ѝ свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “атлаз”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, орнаментика, повтор, цветоотделки, особености при проектирането;
- методи на мениджмънт;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 10. Проектиране на тъкъкн от камгарна преж дасъс сплитка “основно дубле” – “каре”за дамски костюм

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните й свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка “основно дубле”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, повтор, цветосъчетания, особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 11. Проектиране на тъкъкн от шрайхгарна прежда със сплитка за двойна тъкъкн – за дамско връхно обликло.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните й свойства;
- характеристика и изобразяване на сплитка за двойна тъкан;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, повтор, цветосъчетания, особености при проектирането;
- нормиране на труда;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 12. Уникатно проектиране на жакардова коппринена тъкан с ланциран вътък за вратовръзки.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните й свойства;
- характеристика и изобразяване на жакардова сплитка с ланциран вътък;
- техника и технология при изработването на плетивото;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, повтор, цветосъчетания, особености при проектирането;
- методи на мениджмънт;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд

ИЗПИТНА ТЕМА № 13. Проектиране на единична жакардова тъкан от естествена коприна за облекло.

План тезис:

- описание на текстилната суровина и физико–химичните й свойства;
- характеристика изобразяване на използваните сплитки;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, стилизация, орнаментика, цветосъчетания, повтор, особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 14. Проектиране на вълнена тъкан с разрязан велур за килим.

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства;
- характеристика и изобразяване на използваните сплитки;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, стилизация, орнаментика, цветосъчетания, повтор, особености при проектирането;
- нормиране на труда;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд .

ИЗПИТНА ТЕМА № 15. Проектиране на изкуствена тъкан – визкоза със сплитка “лито” с печатна рисунка за дамско облекло.

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на сплитка “лито”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, стилизация, орнаментика, цветоотделки, повтор, особености при проектирането;
- методи на мениджмънт;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд.

ИЗПИТНА ТЕМА № 16: Проектиране на тъкан от синтетична коприна със сплитка “креп” с печатна рисунка за дамско облекло.

План тезис:

- описание на текстилната суровина, физико – химични свойства ;
- характеристика и изобразяване на сплитка “креп”;
- техника и технология при изработването на тъканта;
- апретурни операции;
- декоративна композиция, стилизация, орнаментика, цветоотделки, повтор, особености при проектирането;
- организация на производствения процес;
- методи за изпитване на текстилни суровини;
- здравословни и безопасни условия на труд.

№	Критерии за оценяване на изпитни теми №1, 2, 3, 8, 9, 15, 16	Максимален брой точки 100
1.	Описва основната текстилна суровина и физико–химичните й свойства.	15
2.	.Характеризира, проследява параметрите и особеностите на сплитката (и производните й, ако има такива). Изобразява графично сплитката.	20
3	Проследява техниката и технологията за получаване на тъканта.	5
4.	Изброява апретурните операции за подготовка на плата за печатане, технология и машини за печатане .	15
5.	Характеризира вида декоративна композиция, анализира стилизацията , орнаментиката, определя видовете повтор ,	30

	цветосъчетанията, броя на цветоотделките. Изброява особеностите при проектиране.	
6.	Има познания по икономика и мениджмънт.	5
7.	Познава методи за изпитване на текстилни суровини	5
8.	Познава здравословните и безопасни условия на труд .	5

№	Критерии за оценяване на изпитните теми	Максимален брой точки 100
Изпитна тема № 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14		
1.	Описва основната текстилна суровина и физико–химичните й свойства.	15
2.	Характеризира, проследява параметрите и особеностите на сплитката (и производните й, ако има такива). Изобразява графично сплитката.	20
3.	Проследява техниката и технологията за получаване на тъканта	15
4.	Изброява апретурните операции за подготовка на плата за печатане, технология и машини за печатане .	5
5.	Характеризира вида на декоративна композиция , анализира стилизацията, орнаментиката, определя видовете повтор, цветосъчетанията, броя на цветоотделките .Изброява особеностите при проектиране.	30
6.	Има познания по икономика и мениджмънт.	5
7.	Познава методи за изпитване на текстилни суровини.	5
8.	Познава здравословните и безопасни условия на труд.	5

3.4. Система за оценяване.

Оценяването на изпитните теми се извършва по критериите , записани след всяка изпитна тема.

Системата за оценяване е точкова. Сумата от точките за всички критерии за една тема е 100. За всеки критерий точките са определени, съобразно неговата тежест и са максимални. В зависимост от показаните знания по съответния критерий могат да се получат от 0 до максималния брой точки.

- при пълно и вярно покриване на всички критерии се поставя максималния брой точки – 100;
- при непълно покриване на съответния критерий се отнемат до 20% максималния брой точки за съответния критерий;
- при направени пропуски и грешки се отнемат над 50% от максималния брой точки за съответния критерий;
- при непокрит критерий не се дават точки.

Точките се сумират за темата и се приравняват към цифрова оценка по следната формула:

$$\text{Оценка} = \frac{\text{б} \times \text{получен брой точки от ученика}}{100}$$

Оценката се изчислява с точност до стотни.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА СПЕЦИАЛНОСТТА.

Изпитната програма за държавния изпит по практика на специалността съдържа:

- Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на

специалността.

- Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.
- Критерии за оценяване.
- Система за оценяване.

4.1. Насоки за организиране и провеждане на държавния изпит по практика на специалността

Държавният изпит по практика на специалността се провежда в училището.

Учениците се явяват в деня на изпита с определеното от училището работно облекло.

Продължителността на изпита е до 3 дни по 6 астрономически часа, съгласно заповед на директора.

Държавният изпит по практика на специалността се организира в две части:

- **Първа част:** изпълнение на три практически задачи, чрез които се постига проверка на практическите компетенции по специалността;
- **Втора част:** презентация пред изпитната комисия. Продължителност на презентацията до 15 минути за всеки ученик.

4.2. Насоки за разработване на индивидуалните практически задания.

Индивидуалното практическо задание, което получава всеки ученик съдържа:

- Наименование на задачите:
- **Първа задача** - Анализ на мостра от тъкан и определяне на основни данни.
- **Втора задача** -Проектиране на десен за жакардова тъкан по зададени изходни данни.
- **Трета задача** – Проектиране и възпроизвождане на печатна рисунка върху плат.
 - Изисквания на които трябва да отговаря изработеното изделие.
 - Изисквания по ЗБУТ.
 - Опазване на околната среда.
 - Време за изпълнение.
 - Изисквания към презентацията.

Презентацията се извършва в следната последователност:

- Представяне решенията на задачите.
- Описание на дизайна на проектираните тъкани.
- Самоанализ на извършената работа - допуснати грешки от технологичен характер и начини за отстраняването им.
- Отговор на въпроси задавани от изпитната комисия отнасящи се до изпълнението на задачите

Съдържанието на практическото задание се описва в бланка и се придружава от протокол за изпълнение и карта за оценяване.

4.3. Критерии за оценяване.

№	Критерии за оценяване на индивидуалното практическо задание	Максимален брой точки
	първа задача	30
1.	Определяне на лицева и опакова страна на плата.	3
2.	Определяне посока на основни вътрешни нишки.	3
3.	Определяне вида на материала.	3
4.	Определяне цветна последователност на нишките.	3
5.	Определяне свиваемост по основа и вътък.	3

6.	Определяне на бърдна гъстина и вътъчна набивка.	3
7.	Извличане на сплитка от мострата.	6
8.	Изобразяване на пълна технологична рисунка.	6
	втора задача	30
1.	Идеен проект.	6
2.	Работен проект.	6
3.	Тъкачна рисунка.	6
4.	Съставяне на таблица.	12
	трета задача	35
1.	Самостоятелност при изпълнение на задачите - работи напълно самостоятелно - работи с оказване на помощ - не работи самостоятелно	5 2 0
2.	Точност и прецизност при изпълнение на задачите - работи точно и прецизно - работи с малки отклонения - работи с големи отклонения	20 10 0
3.	Време за изпълнение - изпълнява задачата в рамките на определеното време - не изпълнява задачата в рамките на определеното време	5 0
4.	Спазва изискванията на здравословни и безопасни условия на труд - спазва изискванията на здравословни и безопасни условия на труд - не спазва изискванията на здравословни и безопасни условия на труд	5 0
5.	Презентиране	5

4.4. Система за оценяване.

Оценяването се извършва по точкова система. На всяка част от държавния изпит по практика се поставят точки, съобразно посочените критерии.

За преминаване от точкова система в цифрова оценка се използва формулата от т. 3.4. на тази изпитна програма.

5.ЛИТЕРАТУРА.

1. Венкова, М. Текстилно материалознание. Техника. 1985.
2. Тилева и колектив. Строеж и анализ на тъканите.
3. Халечек и колектив. Процеси и машини в тъкачното производство.
4. Митова. Б. Изпитване на текстилните материали.
5. Миленкова. А. Здравословни и безопасни условия на труд. Нови знания. 2001.

6.АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ.

1. инж.Славка Койчева - МОН
2. инж. Мария Младенова -Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София
3. Мариана Ненова - Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София
4. инж.Веска Маркова - Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София
5. инж.Ани Евтимова - Професионална гимназия по текстил и моден дизайн – гр. София